

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ADANA ULAŞIM ORGANİZASYON TURİZM ZİRAAT SU VE SU TESİSLERİ GIDA VE ET ÜRÜNLERİ TEMİZLİK HİZMETLERİ TİCARET VE SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	5
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	6
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	8
7. DENETİM BULGULARI	8
8. EKLER	25

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu	2
Tablo 2: İştirakler Tablosu	2
Tablo 3: Yönetim Kurulu Üyelerinin Katılmadıkları Toplantı Tarihleri	17

KISALTMALAR

AŞ	: Anonim Şirket
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TL	: Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Vadesinde Ödenmeyen Alacaklar İçin Faiz Tahakkuk ve Tahsilinin Yapılmaması
2. Bilgisayar Yazılım Programlarının Haklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi
3. Şirket Aleyhine Açılan Davalara İlişkin Olarak Gider Karşılığı Ayrılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Şirket Sermayesinin Kaybolması ve Şirket Borca Batık Durumda Olmasına Rağmen Gerekli İşlemlerin Yerine Getirilmemesi
2. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
3. İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması
4. Yönetim Kurulu Toplantılarına Katılmayan Yönetim Kurulu Üyelerinin Bulunması
5. SGK Primi Ödemeleri ve Vergi Ödemelerinin Zamanında Yapılmaması Nedeniyle Şirketin İlave Mali Yüke Katlanması
6. Hurdaya Ayrılan Demirbaşlar İçin Hurda Kaydı Yapılmaması
7. Yabancı Menşeli Binek Araç Kiralanması
8. Bağımsız Denetim Hizmet Alımının Kamu İhale Kanunu Kapsamında Yapılmaması
9. Açık İhale ile Yapılması Gereken İşlerin Doğrudan Temin Yöntemiyle Kısımlara Bölünerek Yapılması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Adana Ulaşım Organizasyon Turizm Ziraat Su ve Su Tesisleri Gıda ve Et Ürünleri Temizlik Hizmetleri Ticaret ve Sanayi AŞ, Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından, 27.06.1984 tarih ve 3030 sayılı Mülga Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 03.04.1930 tarih ve 1580 sayılı Mülga Belediye Kanunu'nun verdiği yetki çerçevesinde Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 1990 yılında anonim şirket olarak kurulmuş olup 11.04.1990 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

Şirketin faaliyet alanı ana sözleşmesinde gösterilmiş olup, geniş bir faaliyet alanı tanımlanmış olan şirket, halihazırda personel çalıştırmaya dayalı hizmet alım işlerini yapmak ve Büyükşehir Belediyesi tarafından üretilen ekmeğin dağıtım hizmetlerini yürütmek işi ile iştigal etmektedir.

Şirket, yasalara ve kuruluş amacına uygun olan işlerin yapılması için Türkiye sınırları içinde taşınmaz tasarrufu ve bunların üzerinde aynı hak tesis edebileceği gibi bunları alıp satabilir, kira ile işletebilir veya kiraya verebilir.

Kamu hukukuna ve özel hukuka tabi olarak kurulmuş olan Şirket, faaliyetlerini temel olarak Türk Ticaret Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Ayrıca Şirket gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörülmüş zaruri bir

organıdır. Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, Adana Büyükşehir Belediyesi'nin tüzel kişi ortaklığını temsilen (7) üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 03.12.2024 tarihli Olağanüstü Genel Kurul kararı ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; Şirket Genel Müdürlüğü, Muhasebe Birimi, Satın alma Şefliği, Hukuk Birimi, İcra Birimi, İnsan Kaynakları Birimi, Yazı İşleri Biriminden oluşmaktadır. Şirketin, 31.12.2024 tarihi itibarıyla 21 idari, 364 Ekmek satış personeli ,6107 personel 696 sayılı KHK ile kadroya geçirilen işçiler olmak üzere toplam 6498 personeli bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

Adana Ulaşım Organizasyon Turizm Ziraat Su ve Su Tesisleri Gıda ve Et Ürünleri Temizlik Hizmetleri Ticaret ve Sanayi AŞ'nin nominal sermaye tutarı 13.994.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin tamamı ödenmiştir.

Adana Büyükşehir Belediyesi, şirketin %.99,9376 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.02.2024 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu

(TL)

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Ünvanı	Sermaye Miktarı	Sermaye Oranı (%)
Adana Büyükşehir Belediyesi	13.985.260	99,9376
Yeni Adana İmar İnşaat Aş	4.800	0,0343
Beldetaş Belde Sağlık Aş	1.800	0,0129
Adana Esnaf Ve Sanatkarlar Odası	1.420	0,0101
Sema Kartalmış	720	0,0051

Şirketin aşağıdaki tabloda yer alan iştirakleri bulunmaktadır.

Tablo 2: İştirakler Tablosu

(TL)

İştirakin Adı, Soyadı/Ünvanı	Sermaye Miktarı	Sermaye Oranı (%)
Yeni Adana İmar İnşaat Aş	6	0,0004
Beldetaş Belde Sağlık Aş	4.500	0,0644
Seyhan İmar İnşaat Kültür Sağlık Tic Aş	6	0,0000003

Şirketin amacı, Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından ihale edilen personel çalıştırmaya dayalı hizmet alım işlerini yapmaktır. Bu nedenle şirketin ana gelirleri, personel çalıştırılmasına ilişkin olarak Büyükşehir Belediyesine yapılan hizmet satış gelirleridir. Bunun yanında ekmek ve ekmek çeşitlerinin üretimi, satışı ve dağıtımı da şirketin önemli gelir kalemleridir.

Şirketimizin Gelir Tablosunda Dönem Net Karı 2024 yılında önceki iki yıla göre (2022/2023) nominal olarak arttığı görülmektedir. Bu durum personel çalıştırma gelirlerinin artması ve 2024 yılında uygulanan enflasyon muhasebesinden kaynaklanmıştır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir.

Şirket 2024 yılında , muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır.

Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu 2014 yılında Türkiye Finansal Raporlama Standartları uygulama kapsamını bağımsız denetim kapsamından ayırıştırarak TFRS uygulama kapsamını genel olarak kamu yararını ilgilendiren kuruluşlarla sınırlandırmıştır. Bunun yanı sıra, bu kuruluşların dışında kalan işletmelerin de isteğe bağlı olarak TFRS uygulamalarına izin verilmiştir. Bu minvalde tercihte bulunan Adana Ulaşım Organizasyon Turizm Ziraat Su ve Su Tesisleri Gıda ve Et Ürünleri Temizlik Hizmetleri Ticaret ve Sanayi AŞ, bağımsız denetime tabi olup TFRS'de öngörülen finansal tabloları (Finansal Durum Tablosu, Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu, Özkaynak Değişim Tablosu ve Nakit Akış Tablosu) hazırlamaktadır.

Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Gelir tablosu/Kâr-Zarar tablosu
- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, şirket yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; işletmenin amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan bir sistemdir. Bu amaçla, iç kontrol sistemi söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından tehdit oluşturan faaliyet risklerinin de ortaya konulmasını sağlayacak şekilde tasarlanır ve uygulanır.

COSO modeli, iç kontrol sistemini birbiriyle ilgili 5 bileşenden oluşan bir sistem olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda şirketlerde iç kontrol sistemi;

a) Kontrol çevresini,

- b) İşletmenin risk değerlendirme sürecini,
- c) Finansal raporlama ve iletişim ile ilgili faaliyet süreçlerini de içeren bilgi sistemlerini,
- ç) Kontrol işlemlerini ve
- d) Kontrollerin gözetimini, içerir.

İç kontrol sisteminin tasarımının değerlendirilmesi, iç kontrolün önemli yanlışlıkları önleme, ortaya çıkarma ve düzeltme kapasitesine sahip olup olmadığını belirlemeye yöneliktir.

Şirketlerde kontrol ortamı, işletmenin yönetim fonksiyonu ile iç kontrol sistemi ve bunun önemine ilişkin işletme yönetiminin ve yönetimden sorumlu kişilerin tutum, davranış ve anlayışlarını kapsar. Kontrol ortamı, işletme çalışanlarının iç kontrol sistemiyle ilgili düşüncelerini etkileyerek, iç kontrol sisteminin etkin, disiplinli bir yapıda oluşmasını sağlar.

Şirketin kontrol ortamının tasarımı değerlendirilmiştir ve bunların işletmenin iş akışı ile ilişkileri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda, ahlaki ve dürüstlük ile ilgili değerlerin uygulanması ve iletişiminden organizasyon yapısına, yetki ve sorumluluk dağılımından insan kaynakları ile ilgili politika ve uygulamalara kadar pek çok husus değerlendirilmiştir.

Şirketlerin finansal raporlama ile ilgili iş süreçlerini ve iletişimi kapsayan bilgi sistemi işletmenin varlık, yükümlülük ve öz sermayesinin doğruluğunu sağlamak üzere, faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması ve raporlanmasına ilişkin muhasebe sistemini kapsar. Şirketin finansal tablolarının hazırlanması; uygun finansal raporlama yapısı ile işletmenin faaliyet ve işlemlerinin izlenmesi, kaydedilmesi, analiz edilmesi, özetlenmesi ve doğru bir şekilde finansal tablolara yansıtılması süreçlerini içerir. Bu açılarından bilişim sistemi değerlendirilmiştir.

Şirketlerde kontrol faaliyetleri, şirketlerin amaçlarına ulaşmasını engelleyebilecek risklerin ortaya çıkarılması ve gerekli önlemlerin alınması gibi, işletme yönetiminin talimatlarının uygulanmasını sağlayan usul ve esaslardır. Bu kapsamda; yetkilendirmeler, performansın gözden geçirilmesi, bilgi işleme süreçleri, fiziksel kontroller ve görevlerin ayrılması gibi açılarından kontrol faaliyetleri değerlendirilmiştir.

Ayrıca, bilişim sistemlerine ilişkin kontroller, veri merkezi ve ağ işlemleri, sistem yazılımının edinimi, değişimi ve bakımı, erişim güvenliği ve uygulama sistemi edinimi,

geliştirilmesi ve bakımı vb. yönlerden değerlendirilmiştir.

Şirketlerde kontrol faaliyetlerinin gözetimi, kontrollerin tasarım ve işleyişinin zamanında değerlendirilmesi ve şartlara bağlı olarak değişiklikler için önemli düzeltici önlemlerin alınmasını da içeren, iç kontrol sisteminin etkinliğini değerlendiren bir süreçtir.

Şirketin faaliyetleri İnsan Kaynakları Birimi ve ilgili birimdeki personel tarafından takip edilmektedir. Bu süreçlere dayalı olarak görev tanımlarının oluşturulmadığı ve birimlerin talimat ve prosedürlerinin hazırlanmadığı görülmüştür. Ayrıca Şirket tarafından kurulmuş bir iç kontrol sistemi veya iç denetim birimi yoktur.

Şirketin geçmiş yıl faaliyet gelirleri ile harcamalarını takip etmek, kar-zarar durumunu ortaya koyabilmek adına mevzuat gereği hazırlanması gereken finansal tablolarının Mart ayında yapılan Genel Kurula sunulduğu görülmüştür.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Adana Ulaşım Organizasyon Turizm Ziraat Su Ve Su Tesisleri Gıda Ve Et Ürünleri Temizlik Hizmetleri Ticaret Ve Sanayi Anonim Şirketi 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Vadesinde Ödenmeyen Alacaklar İçin Faiz Tahakkuk ve Tahsilinin Yapılmaması

Şirketin “12 Ticari Alacaklar” hesap grubunda kayıtlı bulunan ve vadesinde tahsil edilemeyen alacaklar için gecikme faizi tahakkuk ettirilmediği, sadece asıl alacağın muhasebe

kayıtlarında bulunduğu, bu hesapta kayıtlı bulunan ancak vadesi geçtikten sonra ödenenler için faiz alınmadığı tespit edilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Ticari İşlerde Faiz" başlıklı 8'inci maddesi uyarınca ticari işlerde sözleşmenin tarafları, gecikme faizi alınmasını ve uygulanacak faiz oranını sözleşmede serbestçe belirleyebilirler. 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 2'nci maddesinin ilk fıkrasında ise; "*Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa, geçmiş günler için 1'inci maddede belirlenen kanuni faiz orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.*" Bununla birlikte, 3095 sayılı Kanun, bazı şartlarda daha yüksek orandan temerrüt faizi talep edilebilmesine imkân tanımaktadır. Mezkûr Kanun'un 2'nci maddesine göre, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, 1'inci maddeyle belirlenen orandan fazla ise, bu oran üzerinden gecikme faizin hesaplanması gerekmektedir.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin "Tekdüzen Hesap Çerçevesi, Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları" başlıklı (c) bendinde, işletmelerin faaliyet alanı kapsamındaki işlerden kaynaklanan temerrüt faizi gelirlerinin "649 Faaliyetlerle İlgili Diğer Olağan Gelir ve Karlar" hesabında kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Karşılık hesap olarak da, asıl alacağın takip edildiği "120 Alıcılar" hesabının borçlandırılması gerekmektedir.

Tekdüzen muhasebe sistemimiz tahakkuk esasına dayanmaktadır. Tahakkuk esasında işlemler ve olaylar, nakit akımlarının ne zaman olduğuna bakılmaksızın, ortaya çıktıklarında kaydedilmesi gerekmektedir. Sözleşme hükümlerinin zamanında yerine getirilmemesine bağlı olarak ortaya çıkan ve şirket açısından sözleşmeye bağlı bir alacak haline gelen gecikme faizi tutarlarının asıl alacak gibi nakit akışına bağlı olmaksızın muhasebe kayıtlarına alınması ve tahsil edilmesi gerekmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri uyarınca, paranın zaman değerini korumak üzere vadesinde ödenmeyen alacaklar için sözleşmeden belirlenen oran üzerinden, sözleşmede oran belirlenmemişse yasal faiz oranı üzerinden gecikme faizi hesaplanarak muhasebe kayıtlarında tahakkuk hesaplarına kaydedilmeli ve tahsilat aşamasında da ilgili tutarlar tahsil edilmelidir. Yapılan incelemede ise vadesin geçiş alacaklar için gecikme faizi için tahakkuk ve tahsilat yapılmadığı görülmüştür.

Şirket cevabında 642 Faiz Gelirleri hesabının kullanıldığını ifade etmesine rağmen bağlı bulunduğu Adana Büyükşehir Belediyesi'nden alacakları için herhangi bir faiz tahakkuk ve tahsilinin yapılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, Şirketin vadesinde tahsil edilemeyen alacakları için gecikme faizi tahakkuk ve tahsilat işlemlerini gerçekleştirmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Bilgisayar Yazılım Programlarının Haklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi

Şirket tarafından 260 Haklar Hesabında izlenmesi gereken bilgisayar yazılım programlarının 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabında muhasebeleştirildiği görülmüştür.

Tek Düzen Hesap Planı açıklamalarına göre; imtiyaz, patent, lisans, ticari marka ve unvan gibi bir bedel ödenerek elde edilen bazı hukuki tasarruflar ile kamu otoritelerinin işletmeye belirli alanlarda tanıdığı kullanma, yararlanma gibi yetkiler dolayısıyla yapılan harcamaların 260 Haklar Hesabında izleneceği; hak, şerefiye, kuruluş ve örgütlenme gideri, araştırma ve geliştirme gideri dışında kalan diğer maddi olmayan duran varlıkların ise 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabında takip edileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede, Şirketin kullanım lisansı hakkına sahip olduğu bilgisayar yazılım programlarının 260 Haklar Hesabı yerine 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabında izlendiği, bunun sonucunda 260 Haklar Hesabının 2.714.338,72 TL eksik, 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabının ise aynı tutarda fazla olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, tek düzen hesap planı çerçevesinde bilgisayar yazılım programlarının 260 Haklar Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Şirket Aleyhine Açılan Davalara İlişkin Olarak Gider Karşılığı Ayrılmaması

Şirket aleyhine açılan davaların bulunduğu ve bunlar için Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliği çerçevesinde gider karşılığı ayrılmadığı görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; kısa vadeli diğer borç ve gider karşılıkları 379 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabında izlenir ve 37 Borç ve Gider Karşılıkları Hesap Grubunun diğer hesapları içinde yer almayan ve önemlilik kavramına göre

de ayrı ayrı hesaplarda izlenmesi mümkün olmayan borç ve gider karşılıkları bu hesaba alacak, ödenmeleri halinde de borç kaydedilir.

Şirket Vergi Usul Kanunu kapsamında ve Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında olmak üzere iki set mali tablo hazırladığını, karşılığın söz konusu mali tablolardan Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında hazırlanan sette ayrıldığını, Vergi Usul Kanunu kapsamında hazırlanan mali tablolarda ise dava karşılığı ayrılmadığını ve bunun nedeninin dava karşılığının vergisel açıdan gider yazılabilmesinin mümkün olmaması olduğunu belirtmiş olsa da söz konusu dava karşılıklarının I Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği kapsamında dönemsellik ve ihtiyatlılık kavramları kapsamında ayrılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirket aleyhine açılan toplam 1030 dava bulunduğu ancak bunlar için gider karşılığı kaydı yapılmadığı anlaşılmıştır.

Şirket cevabında, konusu kıdem tazminatları olan davalarda daha önceden karşılıkları bilançoda ayrılan tutarlar olduğu için söz konusu muhasebe kayıtlarının yapılmadığını, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamındaki işçilerin işçilik alacaklarının tahsili sebebiyle müşterek ve müteselsil sorumluluğu olan Adana Büyükşehir Belediyesi yönünden de talepte bulunması sebebiyle işçilik alacaklarının Belediye tarafından ödenmesi akabinde şirketimizden bu alacaklar rücu edilmekte olduğu için karşıl ayrılmadığı ifade edilmiştir ancak söz konusu Tebliğ hükümleri uyarınca önemlilik ve ihtiyatlılık kavramları gereği kayıtların sürekli ve eksiksiz biçimde devam etmesi şirketin bir giderle karşılaşma ihtimali ortaya çıktığında muhasebeleştirilmesi gerektiği ortadadır. Bu nedenle açılan davalara gider karşılığı ayrılması gerekmektedir.

Sonuç olarak söz konusu davalara konu tutarların Şirket için önemli olduğu açık olup bunların bilançoda gösterilmesi sağlanmalıdır. Bu doğrultuda söz konusu tutarlar için gider karşılığı ayrılarak 379 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabına kaydedilmelidir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Şirket Sermayesinin Kaybolması ve Şirket Borca Batık Durumda Olmasına Rağmen Gerekli İşlemlerin Yerine Getirilmemesi

Şirket mali tablolarının incelenmesi sonucunda; Şirket sermayesinin yıllar itibarıyla gerçekleşen zararlar nedeniyle karşılıksız kaldığı, aktif hesaplarda yer alan toplam tutarın toplam borçları karşılayamayacak duruma geldiği, bir başka deyişle Şirketin “borca batık” durumda olduğu, ancak yönetim kurulu tarafından 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre yapılması gereken işlemlerin gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 376’ncı maddesinde anonim şirketlerde sermayenin kaybı ve borca batık olma durumu ile ilgili detaylı bilgilere yer verilmiştir. Bu kapsamda sermaye ile Kanuni yedek akçeler toplamının yarısının ve üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması ile şirketin borca batık durumda olması hususları ayrı ayrı incelenmiş ve bu kapsamda yönetim kurulu ve genel kurul tarafından yerine getirilmesi gereken hususlar detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Söz konusu hususların yerine getirilmemesi durumunda şirketin kendiliğinden sona ermesi ve iflasının istenmek zorunda kalması gibi ağır yaptırımlar ve işlemler öngörülmüştür.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 376’ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ’de de konu hakkında detaylı açıklamalara yer verilmiştir

Tebliğ’in ikinci bölümünde “Sermaye Kaybı”, üçüncü bölümünde ise “Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Tamamının Karşılıksız Kalması” durumu detaylı bir şekilde düzenlenmiş, şirketin aktiflerinin borçlarını karşılayamaması hali “borca batık olma durumu” olarak ifade edilmiştir

Şirketin 2024 yılı Bilançosunda ödenmiş sermaye 13.994.000,00 TL olarak görülmekte olup, kar yedekleri bulunmamaktadır. Dönem net zararı ise 2022 yılında 48.822.922,27 TL, 2023 yılında 110.836.590,27 TL ve 2024 yılında 193.921.135,47 TL olmuştur. Şirket bilançosunda gösterilen rakamların incelenmesinden, sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının tamamının zarar nedeniyle karşılıksız kaldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu durumda

derhal Kanun'un 376'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan hususların tatbik edilmesi gerekirken bu hususların yerine getirilmediği anlaşılmaktadır.

Gerekli iyileştirme çalışmaları ve sermayeye ilişkin zorunlu tutulan işlemlerin yapılmaması, şirketi 2022-2024 yıllarına ilişkin sürede daha da kötü bir duruma sokmuş, şirketin aktiflerinin borca yetmeyecek seviyeye gelerek borca batık duruma düşmesine sebebiyet verilmiştir. Bu aşamada Kanun'un 376'ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki hükümler ile Tebliğ'in üçüncü bölümündeki işlemlerin gerçekleştirilmesi gerekirken; bu hususların gerçekleştirildiğine dair herhangi bir belge ve bilgiye de rastlanmamıştır.

Bununla birlikte kanun koyucu tarafından sadece sermaye kaybının veya borca batık durumun gerçekleşmesi durumlarına özgü düzenlemeler yapılmamış, söz konusu durumlar hiç oluşmadan da gerekli önlemlerin alınması amacıyla bazı çalışmaların yapılması zorunlu tutulmuştur. Bu kapsamda Kanun'un "Riskin erken saptanması ve yönetimi" başlıklı 378'inci maddesinde yönetim kurulu; şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde doğrudan, diğer şirketlerde ise denetçinin gerekli görüp bunu yazılı olarak bildirmesi üzerine yükümlü tutulmuştur. Bu kapsamda Şirket tarafından arka arkaya gerçekleşen zararlar dikkate alınmalı ve zarara sebebiyet veren uygulamalardan vazgeçilmelidir.

2024 yılı Gelir Tablosu incelendiğinde brüt satış tutarının, satışların maliyetini ancak karşılayabilecek düzeyde olduğu; buna karşılık faaliyet giderleri sebebiyle 193.921.135,47 TL'lik bir dönem net zararı olduğu görülmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 16 ve 18'inci maddesinde belirtildiği üzere belediye tarafından ticari şekilde işletilmek üzere kurulan kuruluşlar da tacirdir ve her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir. Şirketin Genel Yönetim Giderlerinin analiz edilerek Şirketin büyüklüğü ve iş hacmi ile mütenasip düzenlemeler yapılması zararın önlenmesi açısından faydalı bir çalışma olacaktır.

Şirket tarafından verilen cevapta, Adana Büyükşehir Belediyesi meclisi ve şirket yönetim kurulunun aynı sermaye arttırım kararı alındığı, aynı sermayenin değer tespiti için Asliye Ticaret Mahkemesinin kararı beklenmekte olduğu ifade edilmiştir ancak halen işlemlerinin tamamlanmadığı ve sermayenin karşılığının olmadığı görülmektedir.

Yukarıda detaylı bir şekilde anlatıldığı üzere Kanun koyucu, anonim şirketlerin devamlı olarak kontrol altında tutulmasını irade etmiş, bu kapsamda sermayenin yarısının, üçte ikisinin veya tamamının kaybedilmesi durumlarına göre hem Şirketin hem de Şirketle ilgili diğer kişilerin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla ayrı ayrı önlem mekanizmalarının uygulanmasını zorunlu tutmuştur. Bu durumlarla karşılaşıldığında genel kurul derhal konudan haberdar edilmeli ve genel kurul tarafından çeşitli kararlar alınarak kötü gidişatın daha vahim durumlara ulaşmadan önlenmesi sağlanmalıdır. Mezkûr uygulamaların gerçekleştirilmemesi şirketin kendiliğinden sona ermesi veya iflasının istenmesi gibi hükümlerin uygulanmasını zorunlu kılacaktır. Bu nedenle Kanun’da yer alan amir hükümlerin geciktirilmeksizin uygulanması, Şirketin varlığını sürdürebilmesi ve işlemlerinin hukuka uygun olması açısından büyük önem arz etmektedir.

BULGU 2: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Şirket bünyesinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa’nın “Çalışma şartları ve dinlenme hakkı” başlıklı 50’nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu’nun 53’üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56’ncı maddesinde yıllık iznin 53’üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59’uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60’ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için 2024 yılında 2.666,00 TL idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda; Şirketin 904 personelinin birikmiş izin hakkının da 90 günün üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde, mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları karşılığında işçinin son ücreti dikkate alınarak, izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Şirket bünyesinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Şirkete ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 3: İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması

Şirket bünyesinde olup Büyükşehir Belediyesinde çalıştırılan personele, mevzuatla belirlenen süreyi aşacak şekilde, fazla mesai yaptırıldığı tespit edilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinin birinci fıkrasında fazla çalışma; Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık kırk beş saati aşan

çalışmalar olarak tanımlanmış, sekizinci fıkrasında ise fazla çalışma süresinin iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı belirtilmiştir.

Anılan maddenin son fıkrasına istinaden hazırlanan ve 06.04.2004 tarihinde yürürlüğe giren İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin "Fazla çalışmada sınır" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında ise; fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı ve bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere dair değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; Şirket bünyesinde olup Büyükşehir Belediyesi'nce personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında çalıştırılan 82 işçinin 270 saatten fazla mesai yaptırıldığı, dolayısıyla mevzuatta öngörülen sınırlamaya aykırı hareket edildiği görülmüştür.

Sonuç itibarıyla, işçilere fazla mesai yaptırılması ile ilgili olarak, açıklanan mevzuat hükümlerinde belirlenen sınırlamalara riayet edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Yönetim Kurulu Toplantılarına Katılmayan Yönetim Kurulu Üyelerinin Bulunması

Şirket yönetim kurulu üyelerinden bazılarının yönetim kurulu toplantılarına katılmadıkları halde yönetim kurulu huzur hakkı aldığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Yönetim Kurulu Üyelerinin Mali Hakları" başlıklı 394'üncü maddesinde; "*Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir.*" şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir.

Ayrıca Mezkûr Kanun'un 365'inci maddesine göre anonim şirket; yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Buradan hareketle; yönetim kurulu toplantılarına katılmayan bir yönetim kurulu üyesinin, yönetim fonksiyonunu yerine getirebildiğini söylemek mümkün olamayacaktır.

Yönetim kurulu üyelerine ödenen huzur hakkı, toplantılara katılma karşılığında yapılan ödeme tutarıdır. Dolayısıyla yönetim kurulunda toplantının içeriği, müzakere edilen konular yönetim kurulu karar defterine yazılarak, katılan tüm üyelerin imzasına sunulurken üyelerin imzalamaya ya da şerh koyma hakları bulunmaktadır.

Şirketin 28.03.2024 tarihli 2024 yılı Olağan Genel Kurulu Toplantısında Yönetim Kurulu üyelerine net 20.000,00 TL huzur hakkı ödenmesine karar verilmiştir.

Şirket Yönetim Kurulu sayısı toplam 7 olup üyelerin bazılarının 2024 yılında katılması gereken toplantılar ile katılmadıkları toplantılar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: Yönetim Kurulu Üyelerinin Katılmadıkları Toplantı Tarihleri

Toplantı Tarihi	Toplantıya Katılmayan Yönetim Kurul Üye Sayısı
30.01.2024	1
31.01.2024	1
19.02.2024	2
14.03.2024	1
1.04.2024	1
24.04.2024	2
26.04.2024	1
25.06.2024	1
1.09.2024	2

Yukarıda yer alan tablodan görüleceği üzere; yönetim kurulu üyelerinden bazıları görevli oldukları süre içerisinde birçok toplantıya katılmamış ancak bu toplantılar için huzur hakkı almıştır. Yönetim kurulu toplantılarına katılmayan bir yönetim kurulu üyesinin huzur hakkı almaması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Şirketi yönetme görevi olan yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılımlarında gerekli özen yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlanması gerekmektedir.

BULGU 5: SGK Primi Ödemeleri ve Vergi Ödemelerinin Zamanında Yapılmaması Nedeniyle Şirketin İlave Mali Yüke Katlanması

SGK primi ödemeleri ve vergi ödemelerinin zamanında yapılmaması nedeniyle Şirketin ilave mali yüke katlandığı görülmüştür.

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş ve faaliyet gösteren bir anonim Şirket olup; Şirketin faaliyetleri dolayısıyla vergi, sosyal güvenlik mevzuatı ve diğer kanunlardan kaynaklı olarak ödeme vadeleri belirli mali yükümlülükleri bulunmaktadır.

6102 sayılı Kanun'un "Devredilemez görev ve yetkiler" başlıklı 375'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (c) bendinde; finansal planlama için gerekli düzenin kurulması şirket yönetim kurullarının devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır.

Bu itibarla, Yönetim Kurulunun, söz konusu mevzuattan kaynaklanan mali yükümlülüklerin zamanında yerine getirilmesi için gerekli finansal planlamayı yapma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, Şirketin 2024 yılı içinde vergi, SGK primi ve diğer çeşitli ödeme yükümlülüklerini zamanında yerine getirmedeği ve bu nedenle 4.943.452.914,36 TL ilave faiz, idari para cezası ve diğer ödeme yükümlülüklerine maruz kaldığı görülmüştür.

Sonuç olarak Şirketin, ek mali külfete maruz kalmamasını teminen Şirket Yönetim Kurulu tarafından gerekli finansal planlamanın yapılması ve mali yükümlülüklerin zamanında yerine getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Hurdaya Ayrılan Demirbaşlar İçin Hurda Kaydı Yapılmaması

Kullanım olanağı kalmadığı için hurdaya ayrılan demirbaşlar için elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar kaydı yapılmadığı görülmüştür.

I Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Genel Tebliği'ne göre; 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı çeşitli nedenlerle işletmede kullanılmama ve satış olanaklarını yitiren stoklar ve diğer duran varlıkların izlendiği hesaptır. Söz konusu varlıklar ilgili bulundukları varlık hesaplarından çıkarılarak bu hesaba alınır; elden çıkarıldıklarında ise bu hesap kapatılır.

Yapılan incelemede; Şirkete ait ekmek kasaların hurdaya ayrıldığı, hurdaya ayrılan demirbaşların satıldığı ancak söz konusu demirbaşlar hurdaya ayrıldığında ve hurda olarak satıldığında 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının kullanılmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, kullanım olanağı kalmayan demirbaşların fiili durumunun muhasebe kayıtlarında gösterilmemesine neden olmaktadır.

Bu itibarla, Mezkur Tebliğ hükümleri uyarınca kullanım olanağı kalmadığı için hurdaya ayrılan demirbaşların 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 7: Yabancı Menşeli Binek Araç Kiralanması

Şirket tarafından yabancı menşeli binek araç kiralandığı görülmüştür.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun "Kanunun şümülü" başlıklı 1'nci maddesinde, belediyelerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketlerin bu Kanun hükümlerine tabi olduğu hüküm altına alınmış, "Kurumların edinebilecekleri taşıtlar" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında, kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılamalarının esas olduğu ifade edilmiştir. Aynı Kanun'un 12'nci maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendinde de, "*Hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların cinsi, adedi, yaşı, hangi hizmetlerde kullanılacağı, kaynağı, yabancı menşeli olup olmayacağı ve diğer hususlar için gerekli esas ve usûller Cumhurbaşkanınca saptanır.*" hükmü yer almıştır.

237 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesi 2014 yılında kabul edilen 6519 sayılı Kanun'la "*Bu Kanun kapsamında edinilecek taşıtların menşei, silindir hacimleri ve diğer niteliklerini belirlemeye ve sınırlamalar getirmeye Cumhurbaşkanı (Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi öncesi "Bakanlar Kurulu" ifadesi yer almaktaydı) yetkilidir.*" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Cumhurbaşkanı (değişiklikten önce Bakanlar Kurulu) gerektiğinde taşıtların menşelinin yanı sıra diğer özellikleri hakkında da sınırlamalar getirmeye yetkilendirilmiştir. Bu çerçevede, 10.06.2014 tarihli ve 29026 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2014/6425 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın ekinde yer alan 237 Sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar kabul edilmiştir.

Söz konusu Karar'a göre; 237 sayılı Kanun'a ekli (1) sayılı Cetvelde yer alan makamlar, (2) sayılı cetvelde yer alan makamlar (son iki sırası hariç), güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar, koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar ve idarelerin yurtdışı teşkilatları için edinilen araçlar, yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilebilmektedir. Bu sayılanların dışında kalan makam veya hizmetler için hibe dahil her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli araç veya station-wagon cinsi taşıt temin edilmesi mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil edecektir. Ayrıca, yerli muhteva oranı %50'nin altında kalan taşıtlar yabancı menşeli sayılmaktadır.

Yabancı menşeli araç temin edilebilecek makamlar ile hizmetlere ilişkin yukarıda yer verilen düzenlemeler dışında herhangi bir düzenleme yapılmamış olup belediye şirketleri yabancı menşeli binek araç edinebilecekler arasında yer almamıştır. Diğer bir ifade ile Kanun'a ekli mezkur cetvellerde belediye teşkilatı içerisinde yer alan herhangi bir makam veya belediye hizmetleri için yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi araç temin edilebileceğine dair bir ibare bulunmamaktadır.

Yapılan inceleme neticesinde Şirketin, 2017 ve 2020 model Volkswagen Passat markalı yabancı menşeli makam aracı kiraladığı tespit edilmiştir.

Şirketin cevabında söz konusu Kanun'un "Kanunun şümulü" başlıklı 1'nci maddesinin c bendinde *"Yukardaki (a) ve (b) fıkralarında yazılı daire, idare, banka, teşekkül ve müesseselerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları teşekkül ve müesseseler,"* hükmünün Belediye şirketlerinin TTK hükümlerine tabi belediye tüzel kişiliğinden ayrı,bağımsız özel hukuk tüzel kişiliği bulunan sermaye şirketleri olduğu için kanuna tabi olmadığını ifade etmiştir.Ancak tanımı geniş olan teşekkül ve müesseselerin içinde belediye şirketlerinin de dahil olduğundan Taşıt Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiği açıktır.

Sonuç olarak, şirketin yabancı menşeli binek araç kiralınması yukarıda ifade edilen mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 8: Bağımsız Denetim Hizmet Alımının Kamu İhale Kanunu Kapsamında Yapılmaması

Şirketin 2024 yılı hesap dönemine ait finansal tablolarının denetlenmesine ilişkin bağımsız denetim hizmeti alımının, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında temin edilmediği görülmüştür.

Şirket 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu gereğince, bağımsız denetime tabi olma kriterlerini taşımaktadır. Kamu Gözetim Kurumu tarafından yayınlanan Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardına uyumlu olarak hazırlanan 2024 yılı faaliyet dönemini kapsayan finansal durum tablosu, kar veya zarar tablosu, nakit akış tablosu, öz kaynak değişim tablosu ve önemli muhasebe politikalarını ve diğer açıklayıcı bilgileri içeren dip notlardan oluşan bireysel ve konsolide finansal tablolar ile yönetim kurulu yıllık faaliyet raporunun denetlenmesi ve sonucunun rapor edilmesini sağlamak üzere bağımsız denetim yaptırmak zorunluluğu bulunmaktadır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, bu Kanun'un amacının, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemek olduğu belirtilmiştir. "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde, belediyelerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit şirketlerin bu Kanun'a tabi olduğu, "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci

maddesinde ise, idarelerin bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Kanun'un 3'üncü maddesinde kanundan istisna olan durumlar, 19, 20 ve 21'inci maddelerinde ihale usulleri ve 22'nci maddesinde doğrudan temin kapsamında yapılacak alımlar sayılmıştır.

Belediye şirketleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında bulunmaktadır. Dolayısıyla Şirketin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin anılan Kanun hükümlerine göre yürütülmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirket finansal tablolarının 2024 yılında denetlenmesi için bağımsız denetim hizmetinin ... Bağımsız Denetim ve Danışmanlık A.Ş.'den, 4734 sayılı Kanun'a aykırı olarak ihale yapılmak suretiyle bağımsız denetim firmalarından teklif alınmadan sözleşme yapıldığı görülmüştür.

Şirket cevabında denetim hizmetine ait ücretler için fiyat teklifleri alınmakta, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından her yıl mutata olarak resmi gazete yayınlanarak ilan edilen asgari uygulanabilecek ücretler ile uyumluluğu incelenip hizmet alımı yapıldığı ifade edilmiştir ancak dosya incelendiğinde fiyat teklifi değil sadece piyasa fiyat araştırması yapılmakta fiyatlar mail yoluyla sorulmakta daha sonra istenilen firmadan hizmet alımı yapılmaktadır. Ayrıca 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usuller kesin olarak belirlenmiştir. İdarenin bu kurallara aykırı olarak alım yapamayacağı açıktır.

Sonuç olarak, 6102 sayılı Kanun gereğince gerçekleştirilecek bağımsız denetim hizmet alımının, 4734 sayılı Kanun kapsamında işin niteliği ve yaklaşık maliyetine göre uygun ihale yöntemi belirlenerek yapılması gerekmektedir.

BULGU 9: Açık İhale ile Yapılması Gereken İşlerin Doğrudan Temin Yöntemiyle Kısımlara Bölünerek Yapılması

Şirket tarafından yapılan bazı mal alımlarının tek seferde ihale yoluyla temin edilmeyip, doğrudan temin yöntemiyle kısımlara bölünmek suretiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; İdarelerin, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi,

güvenirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ayrıca, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerin kısımlara bölünemeyeceği, Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel alınması gerektiği belirtilmektedir.

Anılan Kanun'un "Doğrudan Temin" başlıklı 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapılacak alımlar için parasal sınırlar öngörülmüştür. 24.01.2024 tarih ve 32439 sayılı Resmi Gazete'mde yayımlanan Kamu İhale Tebliği'ne (Tebliğ No: 2024/1) göre, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen parasal limit, büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idareler için 622.756,00 TL'dir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "4734 Sayılı Kanun'un 22'nci Maddesinin (d) Bendi Gereğince İhtiyaçların Temini" başlıklı 22.5'inci maddesinin 22.5.1.1 nolu bendinde; bu bentte belirlenen parasal limitlere bağlı olarak yapılacak ihtiyaç teminlerinde, piyasada yapılan fiyat araştırması sonucunda öngörülen parasal limitin aşılabacağına tespit edilmesi halinde, ihtiyacın Kanun'un ilgili hükümlerine göre ihale yoluyla temin edilmesi gerektiği düzenlemesi yapılmıştır.

Ayrıca, 4734 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağına Kamu İhale Genel Tebliği'nde dikkat çekilmiştir.

Yapılan incelemede, 2024 yılında personele koruyucu gıda yardımı nedeniyle 2.262.400,00 TL tutarında malı doğrudan temin yöntemi kullanılarak ve 2024 yılı için 622.756,00 TL olarak belirlenen parasal sınırın altında kalacak şekilde kısımlara bölünerek gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Şirket cevabında personele dağıtılan koruyucu gıda yardımları Adana Büyükşehir Belediye Birimlerinin farklı zamanlarda ve farklı miktarlarda yazılı başvuruları üzerine talepleri olması nedeniyle belirli aralıklarla doğrudan temin ile alındığı ifade edilmiştir ancak 04.06.2024-06.04.2024 tarihleri arasında 1.679.024,00 TL tutarında koruyucu gıda yardımı

alımı taleplerin farklı tarihleride geldiği için değil parasal sınırın altında kalacak şekilde kısımlara bölünmek için olduğu açıktır.

Sonuç olarak, önceden yapılacak planlama çerçevesinde ihale edilebilecek nitelikte olan mal alımlarına ilişkin iş ve işlemlerin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	Diğer 2
Şirket Sermayesinin Kaybolması ve Şirket Borca Batık Durumda Olmasına Rağmen Gerekli İşlemlerin Yerine Getirilmemesi	2021	Yerine Getirilmedi	Diğer 1